

REFERAT § 17.4 udvalg om udvikling af fremtidens folkeskole d. 12-05-2026

Mødedato Tirsdag d. 12. maj 2026 kl. 17:00

Mødested Administrationsbygningen i Hinnerup, Skovvej 20

Indholdsfortegnelse

Opsamling 2. udvalgmøde, 12. maj 2026..... 3

Deltagere: Thomas Smidt, Morten Bang, Lone Boye, Anne-Sophie Schjøning, Rikke Randrup Skaaning, Christian Gylling Jensen, Karina Corneliusen, Ditte Lyngby, Lene Kirkegaard, Rikke Harboe Jensen, Finn Rubach-Larsen, Flemming Hess Jensen, Mathilde Hostrup Nyvang

Mødedato: 12. maj 2026
Mødetid: 17.00-20.00
Mødested: Hinnerup, mødelokale 1
Afbud: Henrik Mørck
Dagsorden: Vedlagt som bilag
Referent: Leander Hedelund Jensen

Postadresse:
Favrskov Kommune
[Navn 1]
Skovvej 20
8382 Hinnerup

Tlf. 89 64 10 10

favrskov@favrskov.dk
www.favrskov.dk

[Brevdato]

Punkt 1: Opsamling fra seneste møde

Udvalgets medlemmer delte hvad de tog med fra 1. udvalgs møde.
Den skriftlige opsamling fra 1. udvalgs møde blev godkendt.

Punkt 2: Oplæg ved Thomas Thyrring Engsig

Powerpoint er vedlagt som bilag. Oplægget kan (gen)ses her: [Oplæg Thomas Thyrring Engsig.mp4](#)

Sagsbehandler:
[Navn 1] [Navn 2]
Tlf. [Tlfnr.]
[E-mail]

Sagsnr.
[Sagsnr.]

Dokumentnr.
[Dokumentnr.]

Thomas Thyrring Engsig, der er Ph.d. og docent ved forskningscenter for in- og eksklusion ved professionshøjskolen UCN, gennemgik historik, forskning og tendenser inden for inklusion og specialundervisning.

1. Hvad vi ved om betydningen af være i et alment eller segregeret undervisningstilbud

- Helt overordnet ved vi fra forskning, at børn der modtager deres undervisning i et segregeret specialtilbud, har ringere livschancer end elever i almentilbud
- Det ses bl.a. ved at de klarer sig dårligere fagligt, har lavere chance for at få en ungdomsuddannelse, lavere tilknytning til arbejdsmarkedet, flere helbredsproblemer senere i livet og større risiko for ensomhed og social isolation i voksenlivet.
- Forskningen kan ikke dokumentere dette som en årsagssammenhæng (at segregeret specialundervisning *forårsager* chanceulighed). Men der er en *sammenhæng* mellem segregeret specialundervisning og lavere livschancer
- Når man diskuterer inklusion, er det derfor vigtigt at have for øje, at der er nogle indbyggede mekanismer i de segregerede tilbud, der har veldokumenterede og langvarige negative konsekvenser for eleverne.
- Det betyder ikke, at segregeret specialundervisning per definition for alle børn er dårligt. Segregerede tilbud vil, når de har en høj kvalitet, være gavnlige for nogle.

Betydningen af en inkluderende pædagogik og et inkluderende almenfællesskab

- Når man kigger på forskningen indenfor inklusion, er der dokumentation for, at elever der modtager deres undervisningen i et inkluderende alment miljø af høj kvalitet, klarer sig bedre. Det gælder både elever med særlige vanskeligheder (fx adfærdsforstyrrelser, autismespektrum, dysleksi mv.), men også elever uden særlige vanskeligheder.
- Komparative studier viser, at elever med særlige vanskeligheder, der modtager undervisning i et inkluderende tilbud i almenregi, klarer sig bedre end elever med sammenlignelige udfordringer i segregerede specialtilbud. De har bl.a. større faglig progression, trives bedre og har mere positiv socialisering med andre børn.
- Andelen af elever der på landsplan modtager segregeret specialundervisning har i en årrække været stigende. Skoleåret 24/25 er første år den udvikling er stagneret.
- Der har samtidig været en stigning i antallet af elever der modtager støtte i tilknytning til almenundervisningen, fx i mellemformer.
- En opmærksomhed omkring støtte: Støtte er ikke per definition støttende, udviklingsbefordrende eller inkluderende. Støtte kan være *ekskluderende* og marginaliserende. Det er afgørende hvordan den gives og organiseres.
- En analyse af VIVE viser, at støttende foranstaltninger generelt ser ud til at have en virkning imens støtten gives, men at elever ret hurtigt falder tilbage igen når støtten forsvinder. Støtten bliver ofte ikke *bæredygtig* udover den tid den er til stede.
- En forklaring kan være, at måden vi tildeler støtte stadig, i høj grad er *kompensatorisk* og skal afhjælpe fejl og mangler hos individet i stedet for at fokusere på den kontekst eleven skal virke i (undervisningen, relationerne, rammerne etc.)

2. Forståelsen af inklusion og re-legitimering af specialundervisning

- Inklusion er en flerdimensionel størrelse, der både handler om (1) fysisk tilstedeværelse, (2) at være en del af skolens forskellige fællesskaber og (3) en oplevelse af at høre til i disse fællesskaber. Den bør ikke reduceres til et enkelt tal, der viser hvor mange der på papiret går i en almenklasse.
- Inklusionsdagsordnen kan historisk forstås som en kritik af at den segregerede specialundervisnings ekskludering fra fællesskaber og sammenhæng med dårlige livschancer. Den er også et forsøg på at gøre op med en kompensatorisk og individuel tilgang til støtte.

- Dette kan ikke siges at være lykkes. Tværtimod kan den kompensatoriske individuelle tilgang endda synes tiltagende de seneste år som følge af indflydelse fra en medicinsk og diagnostisk tilgang og sprog.
- Forskningen peger på, at noget af grunden hertil er nogle stærke strukturer i skolen, herunder fx PPV'en, der i deres konstruktion fordrer et individuelt fokus.
- Forståelsen af inklusion skal måske i mindre grad ses i opposition til specialundervisning. Inklusion er ikke slutmål, men snarere en gennemgående tankegang hos medarbejdere i og omkring skolen, der forholder sig kontinuerligt kritisk til skolens faste strukturer, med henblik på at skabe reel plads til alle elever
- Inklusion og specialundervisning er ikke modsætninger. Når specialpædagogikken tænkes som en måde at udvide tilgængeligheden til skolens undervisningsfællesskaber, og mindre som en individorienteret kompensatorisk støtte, har den stor værdi.

3. Betydningen af skolens kultur

- Følgeforskning fra projekt den mangfoldige folkeskole i region Nordjylland viser at skolekultur har afgørende betydning for arbejdet med inklusion
- Skolekultur har stor betydning for medarbejders holdninger og tilgang til arbejdet med inklusion.
- Lærere og pædagogers holdninger og bekymringer til arbejdet med inklusion og mangfoldighed, samt deres oplevelser af at kunne mestre dette arbejde, er af afgørende betydning

Punkt 3: Oplæg ved PPR-leder Hans-Peter Petersen

En lidt længere skriftlig opsummering samt PowerPoint er vedlagt som bilag. Oplægget kan (gen)ses her: [Oplæg PPR-leder Hans-Peter Petersen.mp4](#)

Leder af Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning i Favrskov, Hans-Peter Petersen, gav udvalget indblik i hvordan grænsefladerne imellem det almene og special-pædagogiske ser ud i Favrskov. Herunder opsummeres hovedpointer fra oplægget.

1. Karakteristika ved vores system i Favrskov

- Noget af det der kendetegner *systemet*, er overgange. Fra vuggestue til børnehave, børnehave til førskole, førskole til børnehaveklasse, til 1. kl. og videre til mellemtrin og udskoling.
- Strukturen for vores støttesystemer er overvejende bygget op omkring disse overgange. Der er forskellige kategorier af støttemuligheder, af mere eller mindre vidtgående karakter, i henholdsvis dagtilbud og skole. Der er ikke på samme vis en struktur for støtte i førskolen.
- Et kendetegn for dagtilbud i Favrskov er, at vi har en meget lav andel af børn der er i et (segregeret) specialtilbud.
- I skoleregi benyttes en lang række forskellige støttesystemer, der kan inddeles som en pyramide. De vidtgående tilbud er til de få i toppen (regionale tilbud, specialskoler etc.) og de bredere støttemetoder til de mange i bunden (fx holddeling og undervisningsdifferentiering).

2. Systemets iboende logik og spændingsfelter

- Feltet mellem det "specielle" og "almindelige" har en række iboende spændingsfelter. Fx i samarbejdsrelationerne skole og forældre, ledelse og medarbejdere, forvaltning og skoleledelse.
- Spændingsfelter er fx:
 - (1) Økonomi. Der skal gives støtte af høj kvalitet, men inden for rammen.
 - (2) Overvejelser og forhandlinger om hvad særlige behov er. Hvornår er det "særligt nok" til at kræve noget andet/mere end det almene?
 - (3) Kompetencer. Det kan være en vanskelig opgave at rekruttere og/eller oplære de rette kompetencer til at imødekomme de oplevede behov.
- Forældre, og nogle gange medarbejdere, har en naturlig opmærksomhed på at deres barn/elev får den hjælp det behøver. Det skaber i systemet en "opdrift" til mere individuel og målrettet støtte. Den opdrift må man som skole og skolevæsen hele tiden forholde sig til.
- Som system håndterer vi opdriften ved at arbejde med at skabe en *modvægt/tyngdekraft* i kraft af indsatser i fællesskaberne. Ved at arbejde for høj kvalitet i de almene fællesskaber, kan vi undgå behovet for at barnet/eleven "kommer højere op" i systemet med mere målrettede og indivi-

duelle indsatser.

3. Udvikling i behovet for støtte og PPR's rolle

- Der har været en tydelig udvikling over år i retorikken om, at der kommer flere og flere børn med særlige behov, og at deres støttebehov er større end tidligere. Det gælder både i skole og dagtilbud.
- Tendensen kan ses i undersøgelser blandt lærere hvor de i stigende grad vurderer flere børn med særlige behov. Og i undersøgelser hos de unge selv, hvor flere oplever at have udfordringer/diagnoser, selv om de på objektive test er inden for normalområdet.
- Der er altså sket noget i vores forventninger og sprog, der er med til at påvirke vores vurderinger af at flere har brug for støtte.
- Man skal være opmærksom på at tendensen til flere elever med støttebehov dækker over flere undergrupper, der kræver forskellige typer indsatser.
(1) Den ene store gruppe er elever med *faglige* støttebehov. De har vanskeligt ved at deltage i *undervisningen* og få udbytte af den.
(2) En anden gruppe har svært ved *overhovedet* at deltage i skolen. De har svært ved at komme i skole, og når de er der, har de svært ved at deltage. Det kommer bl.a. til udtryk ved fravær eller udadreagerende adfærd.
- Udviklingen lægger op til at PPR i højere grad bliver en integreret del af skolernes støttesystemer. Det er ikke tilstrækkeligt at de laver en faglig vurdering med anbefalinger, og derefter træde ud igen – de må i højere grad indgå aktivt i skolernes forebyggende indsatser og understøtte den faglige ledelse og kompetenceudvikling tæt på praksis, i hverdagen.
- Der arbejdes derfor med at være mere til stede på skolerne og arbejde med støttesystemets tyngdekraft ved at understøtte kvalitet i den almene undervisning. Det betyder f.eks. et større fokus på indsatser rettet mod klasser eller grupper, frem for det enkelte barn.
- PPR i Favrskov er inddraget i omkring 15 pct. af alle enkeltelever i skolen, og i de fleste tilfælde over længere tid. Gennem indsatser i fællesskaberne kan de nå bredere ud.

4. Visitationsprocessen og udvikling i elever med specialundervisning

- Der er de seneste år lavet tydeligere retningslinjer for skolernes indstillinger til specialundervisning. Dette for at øge gennemsigtigheden og gøre det tydeligere hvornår man som skole kan overveje at indstille til specialundervisning.

- Det er ikke en forudsætning for visitation at have en diagnose. Der vurderes på funktionsniveau og pædagogiske/didaktiske behov.
- Der kigges også på om der er afprøvet tiltag i almenregi inden der visiteres til et segregeret specialtilbud. Der er på den måde en insisteren på "tyngdekraften" i systemet. Det er noget af det, der nogle gange kan opleves som "*ikke at gøre nok, hurtigt nok*" hos forældre eller medarbejdere.
- Der har været en stigning i antallet af elever der visiteres til specialundervisning, men antallet der segreres er stagneret de seneste år. En større andel modtager i stedet specialundervisning i deres almenklasse, hvilket skolerne har arbejdet i flere år for at udvikle kapaciteten til.

5. Oplevelsen af at være i "systemet"

- Det kan opleves forvirrende og uigennemsigtig at være forældre og børn i systemet. Det er en kontinuerlig opgave at skabe *mening* og *forståelse*. Det er kontinuerlig opgave at tale barnet ind i *fællesskaber* og *mestring i dem*, frem for individuelle og kompenserende indsatser.
- Der er flere logikker og oplevelser, der er med til at skabe et pres på beslutningerne om indstilling til specialtilbud. Det kan bl.a. være bekymring for ikke at gøre nok, oplevelse af tidspres og utilstrækkelighed, ideer om en bedre fremtid, ønsker om at *handle* og finde hurtige løsninger og forventninger om hvad barnet har brug for eller *ret til*.

Punkt 4: Gruppedrøftelser –Forholdet og fremtidig retning for forholdet mellem mellem almen- og specialundervisning i skolerne i Favrskov i dag?

Udvalget drøftede deres perspektiver på inklusion og specialundervisning i folkeskolerne i Favrskov. Hvor står vi i dag og hvilken retning skal vi bevæge os i?

Drøftelsen var inddelt i temaerne:

- Organisering
- Kompetencer
- Budgettildeling og styring
- Kultur, mindset og forventninger hos skolens forskellige aktører

Herunder sammenfattes de tendenser og temaer der fyldte mest i drøftelserne.

1. Enighed om (fortsat) retning mod en mere inkluderende folkeskole

- Udvalget er generelt enige om at retningen for fremtidens folkeskole skal gå imod (mere) inkluderende almenmiljøer, hvor færre visiteres til segregerede specialtilbud
- Der er en oplevelse af, at der er en positiv udvikling i gang imod en mere inkluderende folkeskole i Favrskov, men at der fortsat segregeres for mange elever, der kunne lykkes i almenregi, hvis vi var klar til det.

- Der er en anerkendelse af, at der fortsat skal være specialtilbud af høj kvalitet til de få. Der vil altid være 1-3 pct. med meget specialiserede behov.

2. Ønske om en mere fleksibel og lokal forankret organisering

- Der er en oplevelse af, at opdelingen af specialtilbud og almenundervisning fortsat er relativt opdelt, og at dette kan udgøre en barriere særligt i forhold til at vende tilbage fra et segregeret tilbud til en almenklasse.
- Når først man er segregeret til et specialtilbud vender man ikke tilbage til det almene igen. Man kan være visiteret i en "krisetid", men svaret bliver permanent. Her er der noget strukturelt der "bøvler".
- Der gives i drøftelsen udtryk for et ønske om mere fleksibilitet og færre kasser i organisering af specialtilbud og støtte. Mere frihed til de lokale enheder til fx klassedannelse, eksperimentere med andre strukturer, organisering mv.
- Der udtrykkes en nysgerrighed i forhold til om organisering af specialtilbud også kan have betydning for kultur og forventninger hos medarbejdere og forældre. Når man som forældre kan kigge ind ad døren til specialklassen og se en langt højere voksen-barn-normering, kan det hurtigt ses som *løsningen* hvis ens barn i en periode oplever udfordringer.
- Når man kigger til dagtilbud, opleves en anden selvfølgelighed i forhold til at børn med udfordringer er en del af det almene tilbud. Kommer denne kultur også i nogen grad af, at der organisatorisk kun er mulighed for specialgruppe for de allermest udfordrede børn?
- Udvalget har en forståelse af, at den geografiske placering og lokale forankring af støtte og specialtilbud i sig selv har betydning. Børn og unges fællesskaber går på tværs af skole og andre arenaer, fx forenings- og fritidsliv, hvorfor geografisk nærhed til ens skoletilbud *i sig selv* er værdifuldt.

3. En inkluderende folkeskole sætter høje krav til kompetencer

- Udvalget er generelt enige om, at det sætter større krav til kompetencer at lykkes med en mere inkluderende skole
- Der er et ønske om at styrke kompetencer både på skolerne og i PPR så medarbejdere i højere grad føler sig rustet til inklusionsopgaven
- Der ses et potentiale i at få flere specialundervisningskompetencer ind i almen. I forlængelse heraf ses et muligt potentiale i at medarbejdere arbejder mere på tværs af almen- og specialområdet.
- Der var en drøftelse af hvad der forstås ved specialundervisningskompetencer, og om sådanne kompetencer én-til-én er de samme, der skal til for at lykkes med inklusion. Er inkluderende kompetencer i nogen noget andet/sin egen faglighed?
- Der er en forståelse af at kompetencer, der er afgørende for at lykkes med inklusion, i høj grad også er overlappende med kompetencer der generelt højner

undervisningskvaliteten – også for børn uden støttebehov. Herunder fx klasseledelse, relationskompetence og at indtage en autoritetsrolle.

4. Nysgerrighed om pengene kan bruges mere hensigtsmæssigt

- Der er en generel anerkendelse af, at måden der tildeles budget til specialundervisning og økonomiske incitamentsstrukturer, herunder model og niveau af segregeringstakst, har væsentlig betydning for arbejdet med specialundervisning og inklusion.
- Der er en nysgerrighed på om vi i dag bruger pengene mest hensigtsmæssigt. Kan tildeling og styring tænkes anderledes så det i højere grad understøtter arbejdet med inklusion? Hvad får vi for pengene investeret i vores segregerede specialtilbud i dag og hvordan er kvaliteten? Der udtrykkes behov for inspiration og mere viden.
- Der udtrykkes i drøftelserne ønske om muligheder for at investere i almenområdet for derved at forbygge segregering. Fx via et råderum eller investeringspulje.

5. Kultur, mindset og forventninger har stor betydning

- Udvalget har generelt en forståelse af at kulturen og mindsettet vedrørende tilgangen til inklusion hos alle aktører omkring skolen, lokalt og som samlet skolelevæsen, har stor betydning for mulighederne for at lykkes.
- Der er en oplevelse af, at der på mange parametre er en positiv udvikling i gang ift. at opbygge en inkluderende kultur. Fx ved et større fokus på at arbejde målrettet med *fællesskaber* som flere (alle) kan være del i og at indsatser i højere grad rettes imod grupper, klasser og konteksten *rundt om* eleven frem for imod den enkelte.
- Der er samtidig forståelse og anerkendelse af, at medarbejdere kan opleve det vanskeligt at lykkes med god undervisning for de mange, når meget tid og resourcer går til at hjælpe få med større støttebehov.
- Det opleves at der blandt forældre er meget diverse holdninger og syn på inklusion og forventninger til specialtilbud. Over en årrække opleves det generelt at flere forældre har ønske om visitation til et specialtilbud.
- Der udtrykkes i drøftelsen også et ønske som skole om at få opgaven med inklusion *fuldt og helt*. Det kan opleves at selve *muligheden* for visitation til et segregeret specialtilbud kan skabe en forventning/pres herfor, der i sig selv gør det vanskeligt at lykkes med inkluderende tiltag i almenregi.

